

IKONOSZTÁZ A VILÁG VÉGÉN (IX.)

DRAGAN JOVANOVIĆ DANILOV

VIII.

1993-at írtak. A szép Georginához címzett füstös csapszék falán graffiti hirdette, hogy „Itt nem maradt más, csak gyász és fájdalom.” Egy kissé feljebb pedig valamelyik olcsó szexlapból kiemelt, szétvetett lábú, meztelen nőt ábrázoló posztert ragasztottak. A söntésnél a napokban szabadult – egy mozlimért cserélték ki – Danilo K. állt, rajta kívül pedig az agyontetovált, emiatt valóságos képregénynek látszó Bogdan Zlatoper, két csávó, egypár apró spekuláns, aki ahhoz az életelvhez igazodott, hogy jóban lenni mindenkivel, őszintének senkivel, meg néhány újságíró könyökölt, amerikai, angol, francia vegyesen. Közük volt egy jegesen kék szemű férfiú, az ismert amerikai hírlapíró, a Pulitzer-díjas Bill Power is. Nem tudni, miért, túlzottan szívélyes volt mindenkihez. A homályos ivóban reggel óta védte a pálinkát az egész társaság. Danilo K. réges-rég nem hajtott föl egy pohárka aranylő konyakot, ilyen idők jártak. Georgina, a pincérnő, valamikor (mint maga mondogatta) kiköpött Janis Joplin, mára pedig fekete harisnyanadrágban riszáló, leírhatatlanul csúf néember, új meg új kör italt hordott ki, Danilónak meg, a szép, fiatal férfinak (mint mondta) – konyakot.

– Ennek a csajnak picájzlija, lapostetűje van – jelentette ki Bogdan Zlatoper, miközben úgy fordult, hogy szépen érvényesült erélyességet sugárzó arcéle meg csillogó szeme a bozontos szemöldök alatt.

– Szerb . . . picájzli . . . – motyogta Bill Power, mert még csak nem is kapiskálta, mit jelent a szó.

– Néhány hónappal ezelőtt, Bill komám, itt, ebben a kocsmában működött a földkerekség legnagyobb nyilvánosháza! Megszűnt, nincs többé, barátom – sóhajtott a Bogdan Zlatoper könnybe lábadt szemmel.

– S mi lett a prostituáltakkal, akik itt dolgoztak? Hol vannak most ezek a hölgyek? – érdeklődött Bill Power.

– Likvidálták őket, Bill! – kotyogott közbe az egyik csávó.

– Nem értem – idegeskedett Bill.

– Egytől egyig lelövéldözték őket! Bumm!, Bumm!, érted most már?

Egy pillanatban patkány futott át a helyiségen. Bogdan Zlatoper az egyik palack után kapott, s úgy hozzávágta, hogy a sebesült állat fájdalmas cincogása nyomán vér freccsent a falra.

Bogdan Zlatoper tenyerével rácsapott Georgina farára, akinek az uszta – amíg a foglyuk volt – egy hónapig a szájába vizeltek, majd Bill Power felé fordult.

– A szerbgyűlölet manapság az antiszemitizmusnál is elterjedtebb a világon. Látod, én például, mérsékelt nacionalista vagyok. Bántana a lelkiismeret, ha idegen földön, más országban háborúztam volna, ha más népek megszállója volnék. Ebben a háborúban én mindig a saját nemzetemet védtem, a magam országában, szerb földön. Ezt kötelességemnek és rendkívül nagy megtiszteltetésnek tekintettem. Ami pedig a hágai bíróságot illeti, azt ők úgyis azért állítják fel, hogy feledtessék Hirosimát meg Nagaszakit, Auschwitzot, Dachaut meg Jasenovacot, Vietnámot, Kambodzsát meg a Falkland-szigeteket, hogy a szerbség legyen a fekete bárány ezen a sárteken a legközelebbi brutális háborúig, melyet ugyanazok fognak kiagyalni, akik ott valahol messze innen ezt a mostanit is megrendezték. Érted, Bill? A CNN busásan megfizetett, bájos riporternője, ez az iráni származású, bánatos tekintetű szépség, valamikor 1992 télutóján, amikor Kiseljakban már csak horvátok meg mozlimok maradtak, azt mondja: „Íme, mi most itt vagyunk Kiseljakban, s önök is látják, hogy a szerbek itt milyen bőségben élnek, ugyanakkor Szarajevóban az a szájalomra méltó nép éhezik, szomjazik.” Szemenzedett hazugság! Érted most már, Bill Power? Az európai vagy amerikai átlagpolgár elolvassa ezt a koholmányt az újságban, és neki az hétszentség. Ő nem tudhatja, hogy a leszakadt karcsonk vagy levágott fej kié. A Sky New bemutatja, a mészárlást a szerbekre keni, a tévénező meg

azt mondja, hú, az anyjuk nemjóját, nézd, hogy öldökölnek a szerbek! S miközben az ilyen szarházi újságírók elferdített, hamis jelentéseket küldözgetnek haza, szerkesztőik meg a bírálóbizottságok mindenféle díjakat, köztük Pulitzer-díjat vagdosnak a fejükhöz szaros riportjaikért. Ti, újságírók, a mi balsorsunkon élősködve szereztek nagy lóvét meg dicsőséget, baszom az anyjukat az ilyen sehonnai firkászoknak, hú, komám, mindjárt szitává lőlek benneteket, ahányan csak vagytok – fakadt ki Bogdan Zlatoper a maga meglehetősen kifejező angolságával.

– Koholmányok meg spekulációk alapján gyártjátok a sztorikat! Hát senki se baszkódjon az anyja után szerb, az apja után horvát Bogdan Zlatoperrel, ha jót akar. Ezután azt fogjátok írni, amit mi mondunk!

Bill Power hallgatott, mint a csuka.

Bogdan Zlatoper e dühödt monológja közben egy fiatalember lépett a söntéshez. Kezében egy kis alakú festményt tartott, Jézust ábrázolta az angyalok seregletében, és aprópénzért rá akarta sózni az amerikai hírlapíróra. A miniatúra, állította, a nagy reneszánsz festő, Raffaello eredeti műve, s erről neki tanúsítványa van. Azonban felmerül a kérdés, egyáltalán miként került ez a kép Bosznia-Hercegovinába, pontosabban Dobojsba, a fiatalember korábbi illetőségi helyére? S ekkor egy hihetetlen történet következett. Állítólag a legény ükapja tengerész volt, s a távoli 1864-ben, egy hajótörés alkalmával, kimentett a tengerből egy kisiút. A gyerek mesésen gazdag szülei, olaszok egyébként, halájuk jeléül megjutalmazták a bátor tengerészt: Raffaello nagy értékű miniatúrájával ajándékozták meg olyan certifikátum kíséretében, amely tanúsítja, hogy a lángelméjű olasz festő eredeti alkotásáról van szó.

– A festményt, persze, sokáig rejtegették a nyilvánosság elől, s ma több mint egymillió dollárt ér – bizonygatta a fiatalember.

Közvetlenül A szép Georginához címzett kocsma ajtaja előtt egy ifiasszony kimarkolta ingéből rózsás emlőjét, majd a csecsbimbót oda kínálta gyermekének.

– Istenem, áldd meg ezt a gyermeket! – fohászzkodott föl valaki.

Danilo sört ivott, eljátszadozott az üvegnnyítóval, s arra gondolt, hogy – lám, lám – bekövetkezhet akár a világvége, de a fém üvegnnyító akkor is fém üvegnnyító marad.

Tekintete akkor megállapodott a pókhálón, amely a valóságtól való félelmében egy fehérlő nyírfa két ága között reszketett. A fa tetejében,

a környező hegyoldalakon kiteregetett egynéhány hórongy magasságában körülbelül, nagobbfejta madárfészek hintázott.

Mindenütt a környéken a rothadó üröm átható szaga terjengett. Toprongyos cigányok rusnya, lomha medvét vonszoltak láncon maguk után. Bár nehézkesen dökögött a sárban, tánclépésben forgolódott a csörgődob ritmusára. Egy szerb, A szép Georginához címzett csapszék lépcsőfeljáróján, a Večernje novosti napilap többhetes számát olvasgatta. Mélyen elmerült egy mozlímról szóló szöveg olvasásába, aki egymaga rengeteg horvátot meg szerbet likvidált. Ez az ember, bizonyos M. R., mint akit leforráztak, egyszerre csak föl pattant, és a felismerés eszelős örömeivel berontott a kocsmába:

– Ugyan-ugyan, hiszen ez a muzulmán illető hozzám képest picsafüst! Egyáltalán ki ez a szemétláda, aki itt megjátssza a nagy faszit s azzal henceg, hogy olyan hetven–nyolcvan embert küldött a másvilágra? Nagy valami! Csúnyán ráfázott, ha azt hiszi, hogy engem lepipált. Merthogy én, pajtás, lelőttem, leszúrtam, felkoncoltam több mint százhús darabot, tovább nem számoltam. Közülük több tucat lányt meg más fehérchselédet megfojtottam, száz meg száz házat felperzseltem. Reggel, este öldököltem kint, a mezőn, az erdőben, a hercegovinai köves pusztaságban, egyre ment . . . S mindezt remeklésnek tekinthető mesterfogásokkal. Értitek, bátyaság, énutánam az emberek álltukban maradtak, szinte mosolyogva, pedig már nem volt fejük, hát így csináltam én azt . . . Tíz deutsch márkáért árultam a levágott emberfüleket, mondhatom, megszedtem magam belőle. Közben a márka árfolyama meg napról napra növekedett. Bizony, így volt ez, pajtás, muzulmánból meg horvátból kinyírhattál, amennyit csak akarsz, egy rossz szót nem szólt miatta senki!

– Én is öldököltem – toldotta meg egy csupa homlok nyakigláb –, dacára annak, hogy korábban, furcsamód, képtelen voltam egy tyúkot levágni, azt az asszony csinálta, mielőtt ebédet főzött belőle.

– Csakhogy amíg én kést döftem a torkukba, s úgy öltem – folytatta M. R. –, addig mások sokkal rafináltabb módon, nem törrel, nem pájszerral s nem kalasnyikoval, hanem a pénzükkel, a hatalmukkal öltek. Most akkor mondjátok meg nekem, ki a kegyetlenebb, ki a nagyobb bűnös: én vagy ők?!

Annyi bizonyos, M. R. álmatlanságban és üldözési mániában szenvedett, s éjszakánként láthatatlan lidércekkal viaskodott. Kísértetek fojtogatták, azok, akiket maga hozott világra. Nem tudott tíz percnél tovább

aludni, ami a harcokban öldöklő, kiábrándult katona közismert kórképéhez tartozik. Amidőn a hadiállapot után a háborús bűnösök listájára került, valahol Bulgáriában, egy Szófia környéki kisebb faluban bujkált. Majd csak akkor fogja feladni magát, és akkor megy el Hágába, mondogatta, ha előbb Gordon Douglast is bíróság elé állítják ugyanott. Bill Power amerikai újságírónak arra a kérdésére, hogy ki ez az ember, M. R. így felelt:

– Gordon Gould Douglas amerikai állampolgár 1968. március 11-én született Alabamában. Az idegenlégió I. ezredének katonájaként részt vett a boszniai háborúban. Személyesen én ejtettem foglyul egy éjszaka, amikor szétvertünk egy muzulmán alakulatot Dobojnál. USA útlevél és idegenlégiós dögcédulája volt. Az útlevelel pecsétje szerint Maribornál lépett be Jugoszláviába 1991. november 2-án. A mozlím csapatok kiképzőtisztje volt. S tudjátok, mi történt a fiúval? Ezt a hivatásos gyilkost a mi brčkói hadigazdagjaink, amint csak lehetett, szabadlábra helyezték, és hazaküldték Alabamába.

BORBÉLY János fordítása

(Folytatjuk)